

RKKMK
„AKADEEMILISE RAAMATU“
AJALEHE-VÄLJALÕIGETE
BÜROO

Tartu, Ülikooli 15, telef. 35-19

SIRP JA VASAR

Tallinn

nr. .... kuup. ....

1. V. 1947
„Tasuleegid“ Riias

Riia ooperi- ja balletiteater tähistab tööraha suurt püha, 1. mail, Stalini preemia laureaadi Eugen Kapi ja Paul Rummo ooperi „Tasuleegid“ esietendusega. Viibides Riias oli võimalik jälgida ooperi proove.

Esimeseks ja sügavamaks muljeks oli see suur hool ja püsivus, mida Riia ooperi- ja balletiteater pühendab ooperite ettevalmistusele üldse. Ehk küll ooperi „Tasuleegid“ esietendus toimub alles 1. mail, toimus esimene proov orkestri, dekoratsiooni, grimmi ja kostüümidega juba 11 aprillil. Selliseid proove tehti 5 päeva. Siis toimus kolm ametlikku peaproovi.

Uuduseks „Tasuleekide“ Riia ooperi- ja balletiteatri lavastuses on E. Kapi poolt juurde loodud uus vahemuusika 1. ja 2. pildi vahel. Ehk küll vahemäng on motiivilt uus, ühtub see täiesti ooperiga ja seob hästi kahte pilti.

Ooperi muusikaline väljatöötus on, otsustades nähtud proovide järele, Riias väga põhjalik ja haarav. Seda tagab Riia ooperi- ja balletiteatri 70-liikmeline hea ja distsiplineeritud orkester eesotsas oma juhi Leonid Vigneriga. Sm. Vigner näitas ooperi proovidel oma häid võimeid ooperidirigendina.

Dramaturgiliselt on „Tasuleekide“ Riia lavastuses tehtud mitmeid kopüüre. Näiteks Neeme aarias 3. pildis Sirje laiba juures, ja üksikud taktid nii aariatel ja duettides. Huvitavaks ja peab ütleva ka heaks uudiseks on Saima osa usaldamine metsosopranile. Sellega on saavutatud Saima kui kangelase suurem reljeefsus vastukaaluks Sirje tüürlisusele, keda laulab sopran nagu Tallinnaski teises koosseisus.

Lavastus töötab kujuneda suurejooneliseks, mida võimaldab Riia ooperi- ja balletiteatri suur lava ja väljatoodud suured massid. Näiteks on pulmapildis laval 80 inimest koorist, 20 inimest tantsurühmast, 25 statisti ja 10 solisti, niisiis kokku 135 tegelast. Väga huvitavalt oli toodud viimase vaatuse rüütlite stseen. Joomapidu on siin antud saksa kuiva, masinliku, tseremoniaalse rituaalina. Rüütlid ilmusid lavale kindlas masinlikus taktirütmis hallides riietes suure punase orduristiga ja seadsid endid üles nelinurka. Oma kuivuses mõjusid nad mitte enam inimestena, vaid mingite robotite või masinatena. Samuti mõjus ka nende laul, mis kõlas kuivalt, ilma mingi tõusuta.

Neljas pilt kujutas rüüstatud ja põletatud hifepaika. Lavastaja Karl Liepa on püüdnud sellega alla kriipsutada, kuidas sakslaste survest ja vägivaldast hoolimata ja kiuste süüvad nende poolt allaheidetud kohtades jüriöö-, see on vabadusvõitluse tulel.

Dekoratsioonide eest on väärikalt hoolitsenud kunstnik Miežitis vastavalt lava suurusele. Näiteks 1. pildis on laval kaks kiike. Puud on loomulikes dimensioonides ja plastilised. Kõige vägevama mulje jättis rüütlilossi pilt oma suuruse ja kalkusega. Kostüümides paistis silma rohkem värvikust ja jõukust, kui meie ise oleme harjunud oma esivanemate riietuses ette kujutama.

Tantsujuhiks on tallinlastele varematest külaskäiguetendustest tuntud tantsija Arvid Ozolins.

Saima osa kehastab Anna Ludina, kes ka viimasel sümfooniakontserdil Tallinnas Saima aaria ette kandis. Sirje osas on noor laulja Auguste Kliinka. Vambot laulab Läti NSV teeneline kunstnik Aleksander Daškov, kes meile samuti on tuttav varematest kontserdist. Neeme osa täidab noor laulja Arnold Skara ja Kulle osa Arnold Jakobson. Mehise osa on usaldatud Gustav Neimanile ja läänihärra osa Aleksander Vilumanile.

Otsustades nähtud proovide järgi tundus, et Riia ooperi- ja balletiteater on omalt poolt kõik võimalused ja hoole rakendanud selleks, et „Tasuleekide“ etendus oleks mõjuv. Ooperi juhtkond kahetses väga, et Eugen Kapp ise ei saa Riias viibida ja neid proovide ajal abistada. Kuid nad avaldasid lootust, et nii muusika kui ka teksti autorid nende tööga rahule jäävad, samuti olid nad veendunud, et Riia publik ooperi hästi vastu võtab.

J. R.